College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel

DATUM	06/01/20	NUMMER PS	PS2021RGW04
DOMEIN	LLO	COMMISSIE	RGW
STELLER	M. Simhoffer /P. Plaizier	TELEFOONNUMMER	0620498236
DOCUMENTUMNUMMER	822612AO	PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Onderwerp **:** Besteden van het resterende bedrag van de sanering van de Nedereindse Plas voor het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied

Bijlage(n): 1.Convenant inzake de toekomst van de Nedereindse Plas
2.Memo advies recreatieve functies Nedereindse Plas juli 2020
3 Bijlage bij memo advies recreatieve functies Nedereindse plas juli 2020

Aan Provinciale Staten,

Gevraagd besluit
Provinciale Staten besluiten
1. Kennis te nemen van convenant inzake de toekomst van de Nedereindse Plas;
2. Een bedrag van maximaal 1,6 miljoen euro dat binnen de Egalisatiereserve bodemsanering voor de sanering is gereserveerd, aan te wenden voor het optimaliseren van de recreatieve voorzieningen in het gebied.

Inleiding

Aanleiding
De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de sanering van de Nedereindse plas niet zal leiden tot het beoogde doel, nl. de plassen geschikt maken voor zwemmen of waterrecreatie. Tegen die achtergrond hebben bestuurders van gemeente Utrecht, recreatieschap Stichtse Groenlanden en provincie Utrecht aan de ambtelijke werkgroep Nedereindse plas gevraagd een advies op te stellen over het optimaliseren van de recreatiemogelijkheden op de landdelen.
De samenwerking tussen de betrokken overheden wordt vastgelegd in convenant inzake de toekomst van de Nedereindse plas (hierna te noemen ‘het convenant’). Hierin is een artikel opgenomen over het resterende bedrag van € 1,6 miljoen uit het (destijds bestaande) Stimuleringsfonds Stedelijke Vernieuwing die de provincie nog heeft voor de sanering. Wij vragen u kennis te nemen van het nieuw te sluiten convenant. Daarnaast vragen wij u in te stemmen met het voorstel om het resterende bedrag van € 1,6 miljoen dat nog vanuit de provincie bestemd is voor de sanering her te bestemmen voor de optimalisatie van de recreatiemogelijkheden. De recreatiemogelijkheden zijn opgenomen in de bijlagen 2 en 3 (‘memo advies recreatieve functies’ en ‘bijlage bij memo advies recreatieve functies’), die al eerder ter kennisname zijn voorgelegd aan commissie BEM (20 januari 2021). De hierin genoemde recreatiemogelijkheden zullen worden uitgewerkt inclusief begroting en tijdspad, en in Q4 aan u ter kennisname worden voorgelegd.

Achtergrond
De Nedereindse Plas is in het verleden ontstaan als gevolg van zandwinning die later deels met afval is gedempt. De Nedereindse Plas omvat twee plasdelen, de Westplas en de Oostplas, alsmede een belendend terrein. De totale land- en wateroppervlakte bedraagt circa 91,6 ha. De plas ligt in de gemeente Utrecht en is eigendom van de gemeente. Het gebied is (grotendeels) ingericht als recreatiegebied, met onder andere beplanting, terreinmeubilair, terreinverhardingen en toilet- en nutsvoorzieningen. Het recreatieschap Stichtse Groenlanden doet het dagelijks beheer van de recreatieve voorzieningen. Ook zijn enkele delen van het terrein in erfpacht uitgegeven ten behoeve van o.a. een skivoorziening en een wielerclubhuis.

In 2005 is vastgesteld dat er sprake is van een geval van ernstige (water) bodemverontreiniging als bedoeld in de Wet bodembescherming (Wbb). Voor de sanering is in opdracht van B&W van Utrecht een saneringsplan opgesteld, waarin onder andere de afwerking van de onderwaterstortfronten in de West- en Oostplas zijn beschreven.

Sanering
B&W van Utrecht hebben het saneringsplan in 2005 bij beschikking vastgesteld. De RUD-Utrecht (daartoe gemandateerd door de provincie) is bevoegd gezag voor het toezicht op en de evaluatie van de sanering. Het doel van de sanering volgens het saneringsplan is het voorkomen van instabiliteit van de onderwaterstortfronten, het isoleren van de verontreiniging die naar de plas kan uittreden en van obstakels onder water en het uitvoeren van nazorg.

De sanering van het onderwaterstortfront van de Westplas is in opdracht van de gemeente Utrecht uitgevoerd. De sanering van het onderwaterstortfront van de Oostplas is niet uitgevoerd; hier worden de kwaliteit van het oppervlaktewater en de stabiliteit van de oever door de gemeente gemonitord. Daarnaast monitort de gemeente op eventuele uitloging vanuit de stortplaats naar het grondwater (dit is onderdeel van de sanering).

Het verleden als vuilstortlocatie heeft grote gevolgen voor de mogelijke recreatieve ontwikkeling van het gebied. Dat geldt met name voor het gebruik van de plassen als zwemwater of breder voor waterrecreatie. De betrokken partijen hebben zich er jarenlang nadrukkelijk voor ingespannen om het aanvankelijk streven naar zwemwaterkwaliteit ook daadwerkelijk waar te maken. Echter, met name vanwege de fluctuaties in de kwaliteit van het oppervlaktewater, maar ook in verband met de hoge kosten die gepaard zullen gaan met het stabiliseren van de steile oevers en het verwijderen van de obstakels, acht de gemeente zwemrecreatie in de Nedereindse Plas niet langer opportuun is.Daarom heeft de Gemeenteraad van Utrecht, in overleg met alle partijen, besloten de saneringsaanpak te beperken tot een monitoring met eventueel een fall-back scenario. De verwachting is dat er geen verslechtering van kwaliteit zal optreden. Gezien de huidige kwaliteit van het water met incidentele normoverschrijdingen, is duidelijk dat het streven naar zwemwaterkwaliteit niet op afzienbare termijn en alleen tegen zeer hoge kosten haalbaar is, maar andere vormen van recreatie als wandelen en fietsen, blijven in het gebied rondom de plas wel mogelijk.

Convenant
In het verleden (o.a. in 2007) zijn er afspraken gemaakt over de recreatieve ontwikkeling van de Nedereindse Plas in relatie tot de sanering van het gebied. Die afspraken zijn vastgelegd in verschillende overeenkomsten. Onderwerp van die overeenkomsten is een eventuele eigendomsoverdracht van het gebied aan het recreatieschap en een maximale bijdrage van de provincie van 2,8 miljoen uit het Stimuleringsfonds Stedelijke Vernieuwing als bijdrage voor de sanering (destijds geschat op 5,7 miljoen voor de totale sanering). Een inspanningsverplichting voor de eigendomsoverdracht was dat de plassen geschikt zouden zijn voor zwemmen of waterrecreatie. Nu duidelijk is dat het gebied niet geschikt is voor waterrecreatie in de ruimste zin des woords en belast blijft met de gevolgen die voortvloeien uit het verleden als vuilstortlocatie, is er behoefte aan duidelijkheid over de verhoudingen tussen partijen in beheer, exploitatie en ontwikkeling van het gebied Nedereindse Plas. De huidige overeenkomsten passen nl. niet goed (meer) bij het voortschrijdend inzicht ten aanzien van de sanering van het gebied.

De samenwerking tussen de betrokken partijen inzake de toekomst van de Nedereindse Plas is vastgelegd in een nieuw te sluiten convenant. Dit convenant treft u aan in de bijlage. In dit convenant is duidelijk geregeld dat de gemeente Utrecht eigenaar blijft van de Nedereinde Plas zolang het convenant geldt, dat partijen gezamenlijk een regionaal recreatieve ontwikkeling voorstaan, dat het recreatieschap het gebied mag exploiteren en dat er voor beheer en exploitatie nadere afspraken worden gemaakt tussen de gemeente en het recreatieschap. Ook worden er afspraken gemaakt over het resterende bedrag van 1,6 miljoen dat de provincie nog beschikbaar heeft voor de sanering. Het convenant schept in de basis de gewenste duidelijkheid over de bestemming van het gebied en de verhoudingen tussen partijen.

Ons college is akkoord gegaan met het convenant. In het convenant wordt o.a. ingegaan op de reservering van € 2,8 miljoen die de provincie Utrecht had gemaakt in het Stimuleringsfonds Stedelijke Vernieuwing voor de milieukundige sanering van de plas. Hiervan heeft de provincie inmiddels € 1,2 miljoen als bijdrage in de saneringskosten aan de gemeente uitgekeerd. In de gesloten financieringsovereenkomst met de gemeente Utrecht is een inspanningsverplichting opgenomen dat met de sanering wordt gestreefd naar het behalen van zwemwaterkwaliteit. De sanering van de Westplas heeft inmiddels veel meer gekost dan de oorspronkelijk begrote 5,7 miljoen voor de totale sanering waarbij ook het behalen van de zwemwaterkwaliteit niet haalbaar blijkt te zijn. Het recreatieschap en de gemeente hebben ons verzocht het resterende bedrag van € 1,6 miljoen te mogen aanwenden voor het optimaliseren van de recreatieve ontwikkelingen van het gebied. Dit is vastgelegd in het convenant, waarbij de voorwaarden zijn opgenomen dat Provinciale Staten voldoende gelden hiervoor ter beschikking stellen en dat alle partijen instemmen met een plan van aanpak voor de optimalisering van de recreatieve mogelijkheden van de Nedereindse Plas. Daarnaast is opgenomen dat de gemeente dit bedrag dan niet meer zal opeisen voor de kosten die zijn gemaakt voor de sanering.

<u>Belang: Optimaliseren recreatieve mogelijkheden</u>
De gewijzigde inzichten rond de toekomstige functie van de waterpartijen hebben er toe geleid dat gemeente Utrecht, recreatieschap de Stichtse Groenlanden en provincie Utrecht onderzoeken in hoeverre de bestaande recreatiemogelijkheden van de Nedereindse Plas kunnen worden geoptimaliseerd. Gezien de grote behoefte aan recreatieve voorzieningen nu en in de toekomst is intensivering van het recreatief gebruik van het terrein rond de

plassen gewenst. Het gebied functioneert al als belangrijk uitloopgebied voor met name inwoners van IJsselstein en Nieuwegein. En er is zeker potentie voor recreatieve doorontwikkeling van het gebied, als onderdeel van een grotere recreatieve basisinfrastructuur in de regio, bijvoorbeeld als schakel tussen stedelijk gebied en het gebied van de Hollandse IJssel.

Het bestuurlijk overleg Nedereindse plas[1] heeft opdracht gegeven aan de ambtelijke werkgroep om een inrichtingsplan voor recreatieve doorontwikkeling voor te bereiden waarin de ontwerpen, planning en uitvoering van recreatiemogelijkheden verder uitgewerkt zijn, inclusief een begroting voor de korte en lange termijn en inclusief een communicatie/participatieplan. Het resultaat van dit vervolgproject is een realiseerbaar ontwerp voor de Nedereindse Plas. Het ontwerp wordt zo opgebouwd, dat het ook gefaseerd kan worden gerealiseerd, in relatie met beschikbaarheid van financiering.
De bestaande kwaliteiten bieden zeker aanknopingspunten voor verdere optimalisatie van de recreatiemogelijkheden, met name op het gebied van de sportieve recreatie en de natuur- en landschapsbeleving.

De gemeente Utrecht heeft het water van de Nedereindse Plas meegenomen in het zoekgebied voor het energielandschap Rijnenburg. In overleg met de provincie, het hoogheemraadschap en het recreatieschap zijn de nodige voorbehouden gemaakt over de inpassing van duurzame energieopwekking in het gebied. Met goedkeuring van deze partijen is besloten om Zonnepanelen op Nedereindse Plas deel uit te laten maken van de visieontwikkeling voor de Nedereindse Plas met de opgaven recreatie, milieu, natuur en energie. Installaties worden pas geplaatst als daar tussen partijen overeenstemming over is.

Concreet voorliggende vraag

1. Wij vragen u kennis te nemen van het convenant inzake de toekomst van de Nedereindse plas;
2. Een bedrag van maximaal 1,6 miljoen euro dat binnen de Egalisatiereserve bodemsanering voor de sanering is gereserveerd, aan te wenden voor het optimaliseren van de recreatieve voorzieningen in het gebied.

Juridische en andere relevante kaders
In de gesloten financieringsovereenkomst met de gemeente Utrecht is een *inspanningsverplichting* opgenomen dat met de sanering wordt gestreefd naar het behalen van zwemwaterkwaliteit. Het gaat hier dus niet om een resultaatsverplichting. De Gemeente voert al jarenlang saneringswerkzaamheden uit waarbij er al diverse varianten zijn uitgevoerd (van afdekken door het aanbrengen van grond tot en met het aanbrengen van een folie) De sanering van de Westplas heeft inmiddels veel meer gekost dan de oorspronkelijk begrote 5,7 miljoen voor de totale sanering waarbij ook het behalen van de zwemwaterkwaliteit kosteneffectief niet haalbaar blijkt te zijn. De gemeente zou dus het bedrag van 1,6 miljoen kunnen opeisen als bijdrage voor de reeds gemaakte saneringskosten.Geconcludeerd kan worden dat de gemeente aan haar inspanningsverplichting heeft voldaan maar dat het resultaat tot (zwem)waterrecreatie redelijkerwijs niet te behalen is. Het convenant legt vast dat, nadat is ingestemd met een plan van aanpak voor de optimalisering van de recreatieve mogelijkheden van de Nedereindse Plas, dit bedrag daarvoor zal worden ingezet en niet meer door de gemeente kan worden opgeëist als bijdrage in de saneringskosten.

Argumentatie
Nu de plassen niet geschikt zijn te maken voor (zwem)waterrecreatie en een verdergaande waterbodemsanering van de Westplas (m.u.v. monitoren van het water) milieu hygiënisch geen toegevoegde waarde heeft is het optimaliseren van de recreatieve ontwikkelingen een kans. Gezien de grote behoefte aan recreatieve voorzieningen nu en in de toekomst is intensivering van het recreatief gebruik van het terrein rond de plassen gewenst. Het gebied functioneert al als belangrijk uitloopgebied voor met name inwoners van IJsselstein en Nieuwegein. En er is zeker potentie voor recreatieve doorontwikkeling van het gebied, als onderdeel van een grotere recreatieve basisinfrastructuur in de regio, bijvoorbeeld als schakel tussen stedelijk gebied en het gebied van de Hollandse IJssel.
Als u besluit om niet akkoord te gaan met een recreatieve doorontwikkeling van het gebied en het beschikbaar stellen van de resterende 1,6 miljoen hiervoor, dan zal de gemeente dit bedrag kunnen opeisen als bijdrage van de uitgevoerde sanering.

Doelen en indicatoren
Het beoogde doel, nl. de plassen geschikt maken voor zwemmen of waterrecreatie acht de gemeente Utrecht niet langer opportuun, omdat het alleen tegen zeer hoge kosten en op de lange termijn haalbaar is. Om te kunnen voorzien in de huidige en toekomstige regionale recreatiebehoefte, hebben bestuurders van gemeente Utrecht, recreatieschap Stichtse Groenlanden en provincie Utrecht aan de ambtelijke werkgroep Nedereindse plas gevraagd een advies op te stellen over het optimaliseren van andere recreatiemogelijkheden op de landdelen. Dit

[1] Het bestuurlijk overleg bestaat uit gemeente Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Recreatieschap Stichtse Groenlanden, provincie Utrecht

past bij meerjarendoel 8.5.2 ‘Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt’ uit de Doelenboom (PS 8 juli 2020).

Participatie
De convenantspartners zijn de gemeente Utrecht, Recreatie Midden Nederland en de provincie Utrecht. Daarnaast zijn de convenantspartijen in overleg met Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden en de gemeenten IJsselstein en Nieuwegein.
Bij het opstellen van het inrichtingsplan t.b.v.het optimaliseren van de recreatieve ontwikkeling wordt de omgeving betrokken en geinformeerd over de plannen over de doorontwikkeling van de recreatie.

Financiële consequenties
De provincie Utrecht heeft in 2007 een bedrag van 2.8 miljoen euro uit het (destijds bestaande) Stimuleringsfonds Stedelijke Vernieuwing (onderdeel b: investeringen in duurzame ontwikkelingen) beschikbaar gesteld voor de sanering (totale kosten destijds geschat op 5,7 miljoen). Hiervan heeft de provincie inmiddels € 1,2 miljoen Euro bij de start van de sanering als bijdrage in de saneringskosten aan de gemeente uitgekeerd. Voorgesteld wordt nu om het resterende bedrag van € 1,6 miljoen dat nog vanuit de provincie beschikbaar is voor de sanering, in te zetten voor de recreatieve ontwikkeling van het gebied.

Vervolg
Als u instemt met dit statenvoorstel zal gedeputeerde H. Bruins Slot namens Gedeputeerde Staten het convenant ondertekenen. Daarnaast wordt er een inrichtingsplan t.b.v. het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied in samenwerking met de hiervoor genoemde stakeholders opgesteld. Hierover wordt u geinformeerd in Q4.
Gemeente Utrecht zal als saneerder en eigenaar van de Plassen over de doorontwikkeling van de recreatieve mogelijkheden van het gebied en de wijziging van de sanering communiceren. De gemeente Utrecht betrekt de betrokken partijen bij de beoogde communicatie.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Besluit op 22 september 2021 tot vaststelling van het aanwenden van het resterende bedrag van de sanering van de Nedereindse Plas voor het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 22 september 2021;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 1 juni 2021
met nummer 8226129E,
van afdeling LLO ;

Overwegende dat:

De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de sanering van de Nedereindse plas door de gemeente Utrecht, niet zal leiden tot het beoogde doel, nl. de plassen geschikt maken voor zwemmen of waterrecreatie. Tegen die achtergrond hebben bestuurders van gemeente Utrecht, recreatieschap Stichtse Groenlanden en provincie Utrecht aan de ambtelijke werkgroep Nedereindse plas gevraagd een advies op te stellen over het optimaliseren van andere recreatiemogelijkheden op de landdelen.
De samenwerking tussen de betrokken overheden wordt vastgelegd in het convenant inzake de toekomst van de Nedereindse plas. Hierin is een artikel opgenomen over het resterende bedrag van € 1,6 miljoen uit het (destijds bestaande) Stimuleringsfonds Stedelijke Vernieuwing die de provincie nog heeft voor de sanering. Provinciale Staten wordt gevraagd het resterende bedrag van € 1,6 miljoen dat nog vanuit de provincie beschikbaar is voor de sanering, her te bestemmen voor de optimalisatie van de recreatiemogelijkheden. Het plan voor de investeringen t.b.v. het verhogen van de recreatieve kwaliteit in het gebied zal in samenwerking met de hiervoor genoemde stakeholders worden opgesteld en in Q4 aan u ter informatie worden voorgelegd.

Besluiten:

1. Kennis te nemen van het convenant inzake de toekomst van de Nedereindse Plas;
2. Een bedrag van maximaal 1,6 miljoen euro dat binnen de Egalisatiereserve bodemsanering voor de sanering is gereserveerd, aan te wenden voor het optimaliseren van de recreatieve voorzieningen in het gebied.

w.g.

Voorzitter,	Griffier,
mr. J.H. Oosters	mr. C.A. Peters